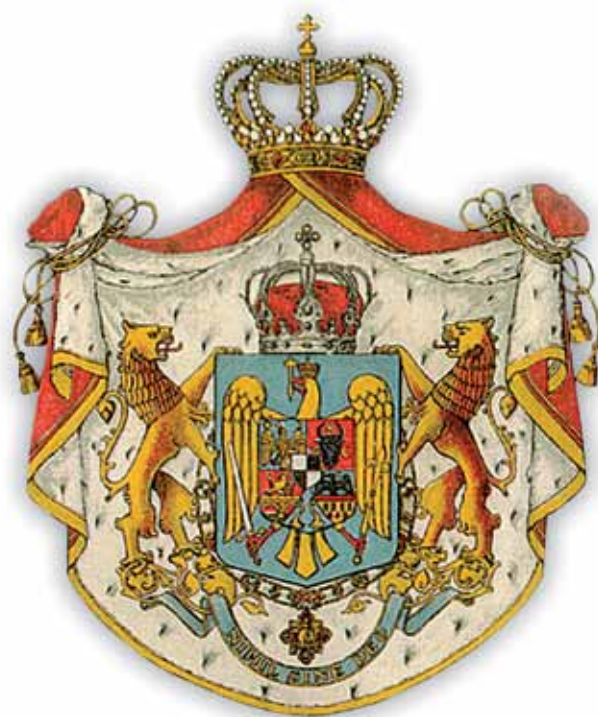

Stațiunea Climatică

Capitolul IV

◆ STEMA ROMÂNIEI MARI, 1938.

ÎNCĂ DIN 1906, după o vizită peste munți în care remarcă prosperitatea românilor râșnoveni și faptul că populația românească devenise majoritară în comuna condusă de sași, Nicolae Iorga scria că „în împrejurările de astăzi, Râșnovul e în mare primejdie de a se face românesc”.

La sfârșitul Războiului cel Mare, la 14/22 noiembrie 1918, peste o mie de români ai Râșnovului, în adunarea lor de obște au hotărât „alăturarea” la Regatul României:

„Obștea poporului român din comuna Râșnov, din îndemn propriu și fără nici o silă sau ademenire din vreo parte, dă la iveală dorința fierbinte ce însuflețește inima fiecărui român și declară că voința sa nestrămutată este:

Voim să fim alăturați, împreună cu teritoriile românești din Ardeal, Banat, Ungaria și Maramureș la Regatul României, sub stăpânirea majestății sale Regelui Ferdinand I.

În această hotărâre a noastră așternem tot ce au dorit strămoșii noștri, tot ce ne încălzește pe noi, cei de față, și tot ce va înălța pururea pe fiii și nepoții noștri”.

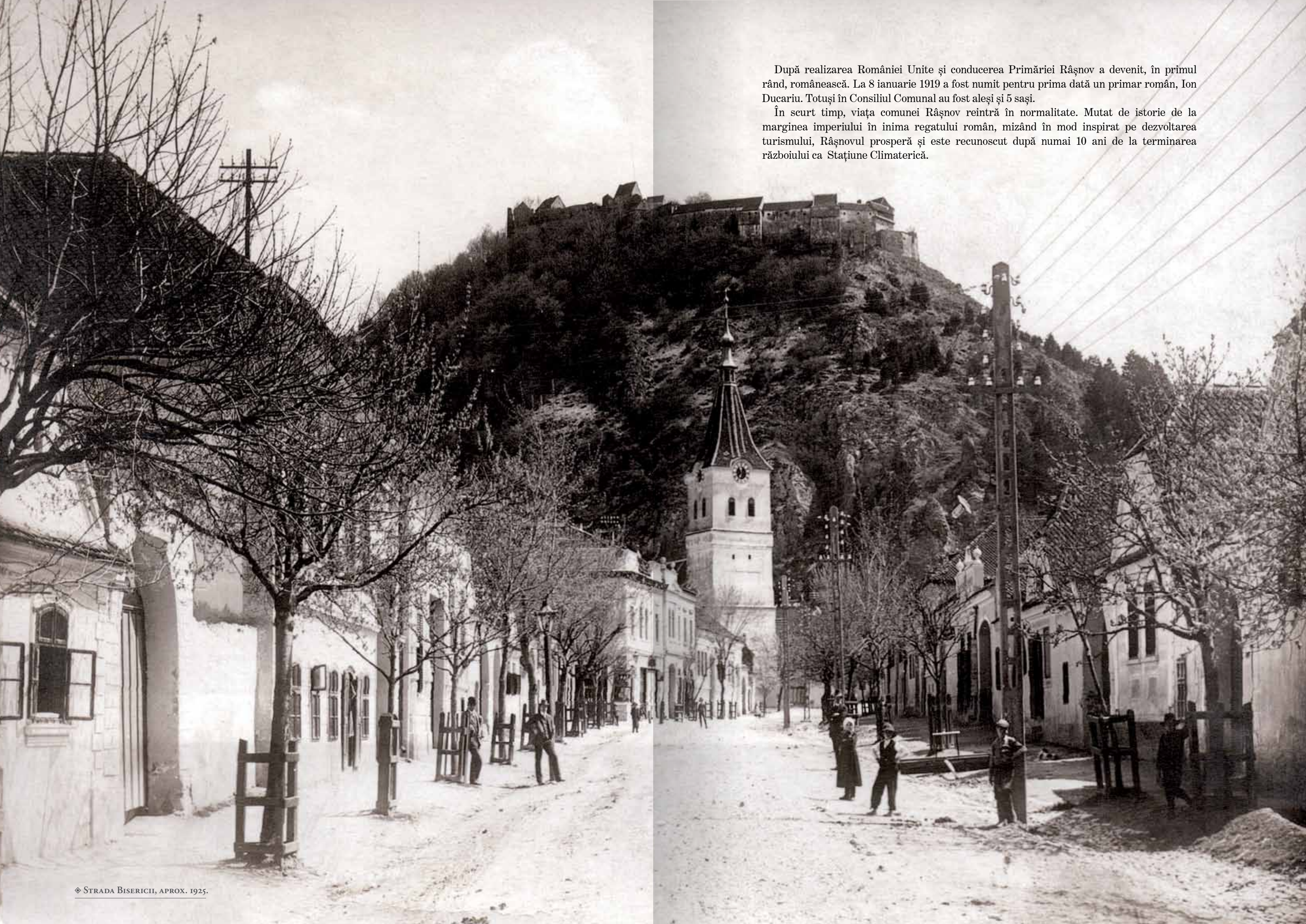
Între cei 23 delegați ai comunelor din Țara Bârsei, membrii în Comitetul Executiv, care au ajuns la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918, s-au aflat și râșnovenii Romulus Cristoloveanu și Nicolae Hamsea, eliberați din închisorile austro-ungare. Râșnovenii au fost arestați în octombrie 1915 de autoritățile ungare pentru spionaj în favoarea României și condamnați la moarte prin spânzurare, dar eliberați în octombrie 1918. Delegat la Alba Iulia a fost și comandantul Gărzii Naționale din Râșnov, Lucian Coriolan Hamsea, fiul protopopului Ioan Hamsea, viitor general al armatei române.

◆ CĂLUȘARIII RÂȘNOVENI, 1935.

După realizarea României Unite și conducerea Primăriei Râșnov a devenit, în primul rând, românească. La 8 ianuarie 1919 a fost numit pentru prima dată un primar român, Ion Ducariu. Totuși în Consiliul Comunal au fost aleși și 5 sași.

În scurt timp, viața comunei Râșnov reîntră în normalitate. Mutat de istorie de la marginea imperiului în inima regatului român, mizând în mod inspirat pe dezvoltarea turismului, Râșnovul prosperă și este recunoscut după numai 10 ani de la terminarea războiului ca Stațiune Climaterică.

◆ STRĂJERI RÂȘNOVENI, 1939.

În iunie 1930, Carol se întoarce în țară și îl detronază pe fiul său. La 29 august 1930, la mai puțin de două luni de la proclamarea principelui Carol ca rege al României, râșnovenii mai fac o încercare de a-și lega destinul de Casa Regală română. Consiliul Comunal confirmă donația cetății Râșnov către Regele Carol al II-lea, și în plus, îi oferă, spuneau ei, „într-un mod onorabil și dezinteresat” un teren de 130-140 iugăre, în completarea teritoriului cetății. Reprezentanții comunității râșnovene, primarul I. Ilie, notarul Hermann Porr și secretarul primăriei, notarul Nicolae Hamsea, „conduși de cele mai curate sentimente”, arătau noului monarh că „în fața perspectivelor acestei țări, aducem omagiul nostru Casei Regale române, și dorim împreună cu toți locuitorii Râșnovului ca MS Regele Carol II să îl preia ca o reședință de odihnă, ca un loc de relaxare în acest sănătos colț al Țării Bârsei. Cu cea mai mare supușenie ne facem ecoul și curierul simpatiei și a respectului nețârmurit față de Maiestatea Voastră și îl rugăm pe Dumnezeu să aibă îndurare și să dăruiască Maiestății Voastre o viață lungă, pentru bunul mers al țării noastre dragi al cărei conducător suprem sunteți”. Râșnovenii preconizau începerea lucrărilor de restaurare la cetate în toamna anului 1930.

Însă suveranul nu s-a arătat deloc interesat să locuiască într-o cetate medievală, la fel cum nu a fost niciodată deosebit de entuziasmat de ideea mamei sale, regina Maria, de a transforma castelul Bran într-o reședință regală.

Fără a avea posibilitatea de a schimba planurile carliste, râșnovenii foloseau propagandistic donația, și într-o prezentare făcută Stațiunii Climaterice, în 1932, se vorbea despre „reconstruirea cetății, apoi facerea de clădiri noi în partea cea mai pitorească a comunei, unde Suveranul să-și aibă reședința de vară”.

Legiunea de Străjere Ilfov
Un colț străjeresc din tabăra Râșnov

◆ STEMA ORGANIZAȚIEI
„STRAJA ȚĂRII”.

◆ REGELE CAROL AL II-LEA AL ROMÂNIEI.

Potrivit Anuarului statistic al României Mari, editat de SOCEC, în 1924, în Râșnov, își desfășurau activitatea:

„**Ape gazoase**(fabrici): Majesch Alex.;

Ateliere mecanice: Rhein Otto;

Băcani: Bergel Ioan, Blebea Ioan, Brezeanu Gh., Bunea Gh., Butnar Gh., Ciocoi D-tru, Dobrescu Vasile, Ducariu Ioan, Duculeț Ioan, Eftimie Gh., Lutsch Johann, Marzell Albert, Munteanu Ioan, Munteanu Gh., Neculoiu D-tru, Pfaff Herman, Proca Ștefan, Truetsch Martin, Welkens Konrad;

Bănci: Rosenauer Vorschussverein A.G., capital 50 000 lei, președinte Rhein Joh., „Râșnoveana” Institut de credit (înființată în 1902 -n.a.);

Bărbieri: Bârsan Pascu, Pollen Nicolaus, Teutsch Emil;

Brutari: Henning Mihail, Kloos Johann, Poor Albert;

Căramizi (fabrici): Găinar Gh., Râșnovean Nicolae;

Cârciumari: Badjon Friederich, Beligrad Ioan, Blebea Ioan, Brezeanu Gh., Butnar Gh., Ciocoiu D-tru, Dobrescu D-tru, Dobrescu Vasile, Eftenie Gh., Grosea Gh., Ilie Ioan, Marțel Albert, Munteanu Gh., Munteanu Ioan, Nan Ioan, Neculoiu D-tru, Patron Nicolae, Pfaff Herman, Proca Ștefan, Schmidt Wilhelm, Scurtu Irimia, Stăniloiu Gh., Steffek Eduard, Welkens Konrad;

Ceasornicari: Popa Ioan;

Cereale (comercianți): Societatea Economiștilor Sași;

Cismari pantofari (ateliere): Chițu Ioan, Crestels

Ana V., Sadlers Andreas;

Creioane (fabrici): Fructich Michael;

Croitori: Brezean Irimie, Badjon Fritz, Butnariu Ion, Cimpoiă Gh., Dobrescu G.N., Kajan Ferencz, Marzell Joh., Schirok Iosef, Tontsch Peter, Tontsch Martin;

Curelar: Philipp Ioan;

Distilerii (fabrica de siropuri): Gutt Georg;

Dogari: Thies Iohann, Tichs Michael;

Electrician (monteur): Popa Ioan;

Farmacii: Schesser Iosef;

Fotografi: Tichy Alois;

Geambași: Lăcătuș Arsenie;

Exploatatori de humă: „Argila”, societate în nume colectiv;

Lemne de construcții (fabrici): Ganzert Carol & May;

Măcelari: Butnar Alexe, Schneider Fritz, Societatea Cooperativa „Urzica”;

Manufactură: Mühlbacher Henrich, Rhein Ioan;

Proprietari de mori: Kloos Iohann, Truetsch Georg;

Arendator de mori: Mayer Mihail;

Pictor: Morres Eduard;

Postav (fabrică): Popp Ștefan & Fiul, Societatea Anonimă Pfeiffer Hans;

Sobe de teracotă (fabrică): Bergel Heinrich;

Tăbăcari: Șofran Vasile;

Tâmplari: Bartsch Iohann, Bayer Friederich, Elsen Otto, Kelemen Béla, Kraft Martin, Kraus Iosef, Römer Ernst, Stefes Georg;

Tricotaje (fabrică de flanele): Papp Ștefan & Fiu;

Uzini electrice: „Uzina electrică” Societate Anonimă;

Vinuri (comercianți): Drăgan D-tru;

Zidari (maestri): Preuss Andriaș, Strobel Friedrich;

Exploatatori de păduri: Ciocoi D-tru; Dobrescu Gh., Ducar & Kopony, Ganzert Carol & May (1 111 jug.), Truetsch Mih. (108 jug.)”.

◆ LANGGASSE, DUPĂ RĂZBOI DEVINE STRADA FERDINAND (AZI, STR. FLORILOR). BĂCĂNIA HERMAN PFAFF, APROX. 1925.

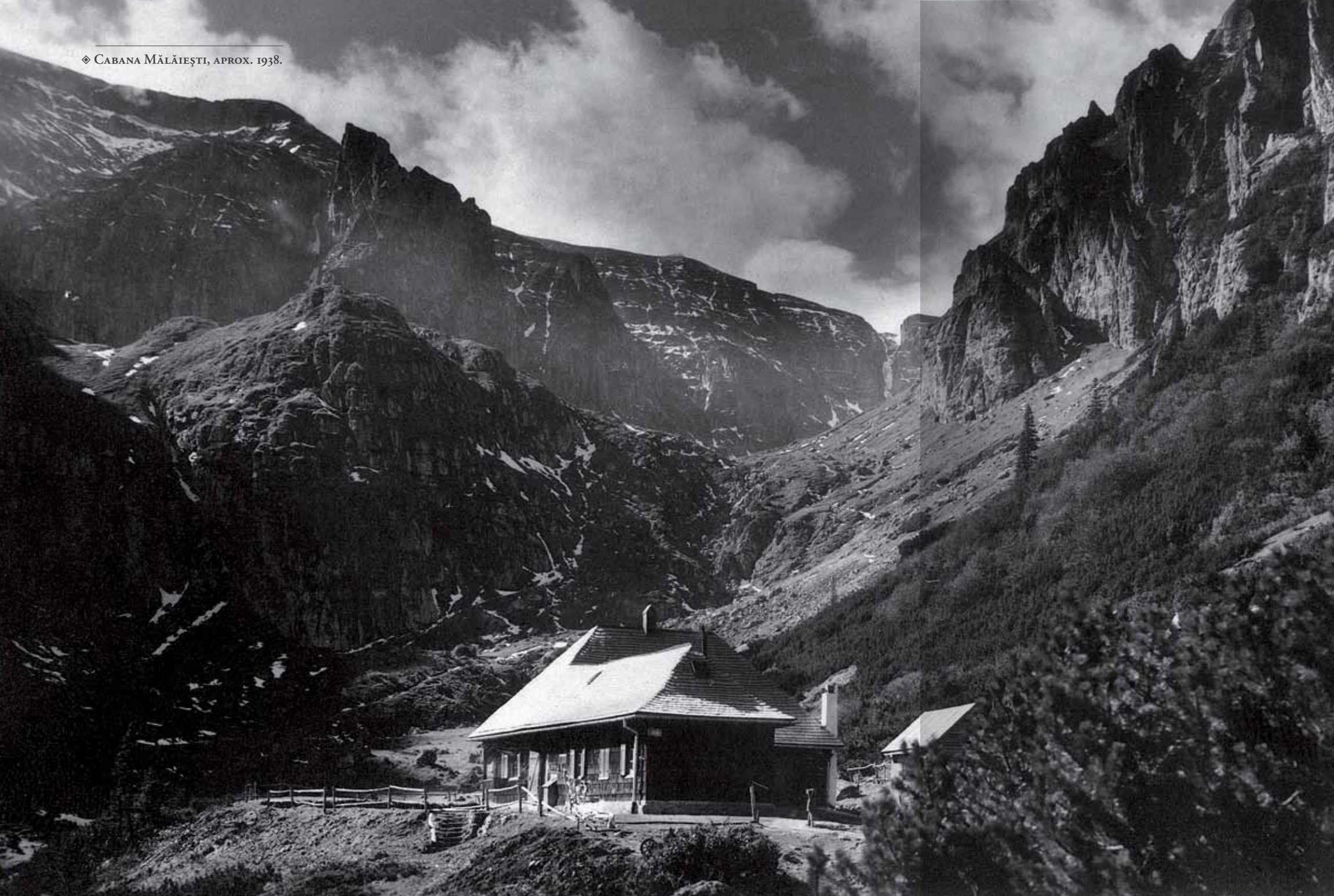
Deși în radiografia economică prezentată sunt amintite câteva fabrici, acestea erau afaceri locale, mici. Pentru Râșnov, la scurt timp după terminarea războiului, ramura economică cea mai importantă era agricultura. În 1924, Râșnovul a exportat spre Viena 40 de vagoane cu orz pentru bere și peste 500 de vagoane cu cartofi la fabrica de amidon de la Sibiu.

◆ PIAȚA CENTRALĂ (CARTE POȘTALĂ, EDITOR H. ZEIDNER, BRAȘOV, APROX. 1930).

◆ CABANA MĂLĂIEȘTI, APROX. 1938.

„**Râșnov** -La 14 km. de la Brașov pe linia căii ferate ce ne duce la Zărnești se află gara ce deservește comuna Râșnov care este o localitate climaterică, unde se află și ruinele unei vechi cetăți. Râșnovul este recunoscut ca o localitate cu aer bun și fără curenți și cu deosebire prin eftinătatea și înlesnirea traiului. Multă lume vine în Râșnov și pentru frumoasele excursii ce se fac. Astfel cum am spus pe aci se face mai lesnicios urcarea la vârful muntelui Omul, 2 056 m (sic!) prin minunata vale a Mălăeștilor 1 575 m. unde se găsește și o ospătărie; din această vale mergem deadreptul și la Sinaia. Apoi pe muntele Bucșoiu 2 494 m și coborârea la Bușteni și multe alte excursii.

În Râșnov se află ruinele unei biserici românești veche de tot, căci pe o piatră de altar se află săpat anul 1384, se crede că e data zidirei acestui sfânt lăcaș. S-a păstrat ca tradiție că ar fi fost zidită de frații Udriște.

În apropiere de sat, la răsărit se înalță o puternică stâncă de calcar cu pereți prăpăstioși. Pe vârful acestei stânci este cetatea Râșnovului în parte ruinată”

(V.I. Istrati, inginer de mine, *Valea Oltului cu împrejurimile ei din Ardeal sau amintiri din 1866-1870*, București, 1927, Imprimeriile „Independența”).

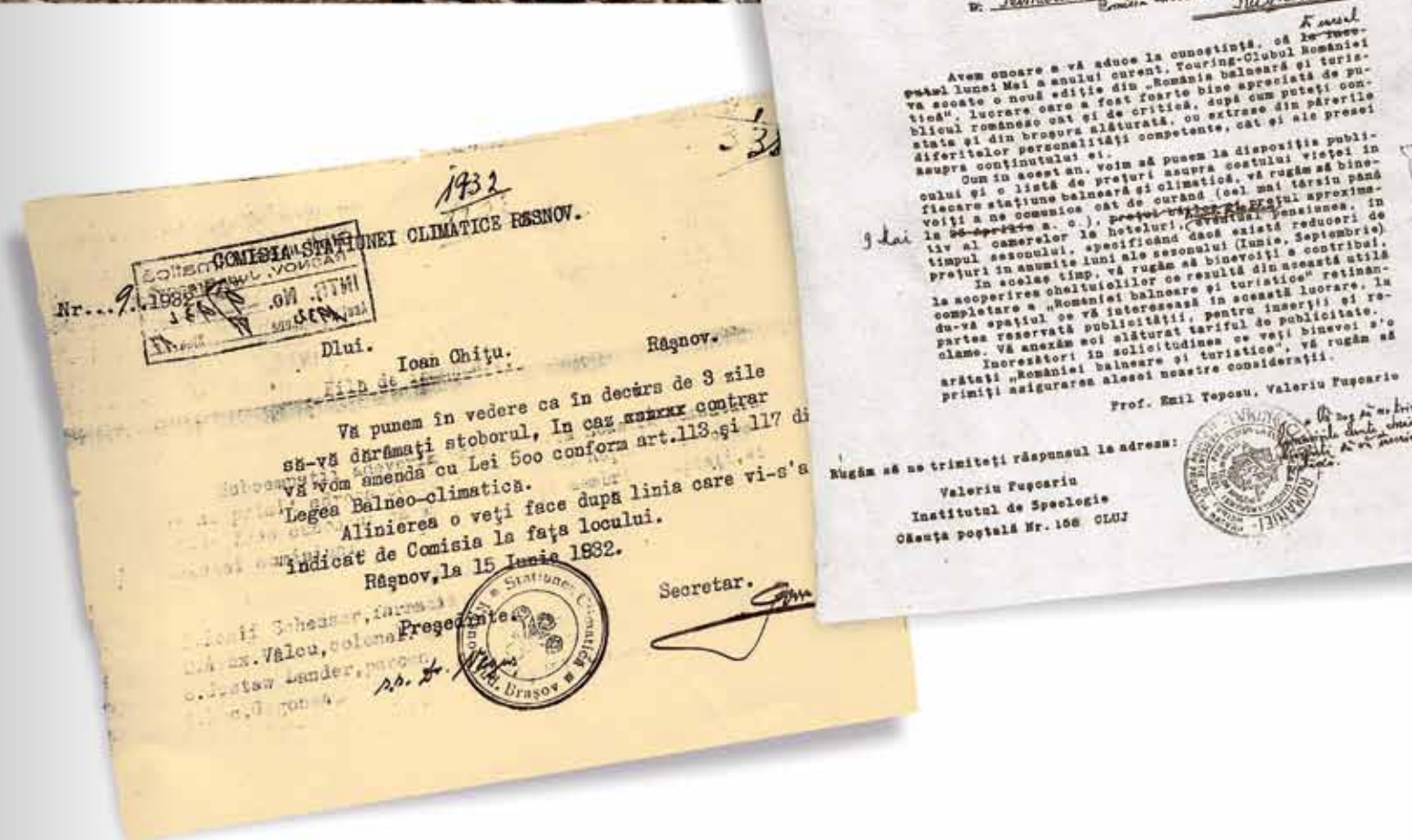
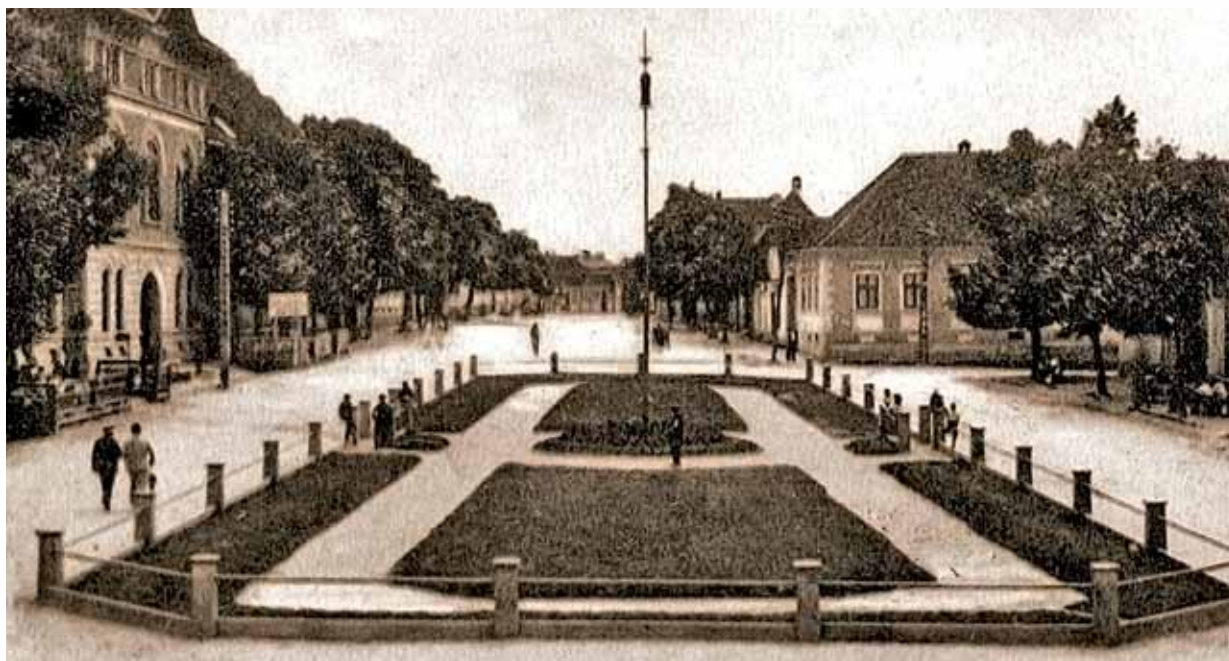
Cabana Mălăiești este prima cabană din Bucegi și una dintre cele mai vechi din Munții Carpați. Ridicată de către SKV (*Siebenbürgische Karpaten Verein*) la o altitudine de 1 578 metri, prima clădire a fost inaugurată la 29 iulie 1882. Adăpostul de lemn a ars în anul 1897, dar a fost refăcut după numai un an.

În 1923, Casa de adăpost de la Mălăiești, una dintre „colibele de adăpost cu ospătărie ale Reuniunii carpatine din Transilvania”, a fost distrusă de o avalanșă pornită din jgheburile Muntelui Bucșoiu. Acum s-a luat decizia mutării amplasamentului din poiana de mai jos de golul alpin la adăpostul Padinei Crucii, la o altitudine de 1 720 metri. „Casa Mălăiești”, proprietate SKV, a fost construită în anul 1924 și mărită în anii 1938–1939.

În anuarul statistic al României Mari din 1924, comuna rurală Râșnov este prezentată ca „stațiune climaterică cu păduri de brad și fag aflată la 676 m altitudine”. Totuși, statutul de stațiune climaterică „care cuprinde întreaga comună politică Râșnov”, compusă din 5 252 locuitori, din care 3 371 români, 1 790 sași și 91 maghiari, a fost primit abia în anul 1929, prin decizia Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale nr. 54678/1929 și în baza Procesului verbal al Comisiunei balneo-climatică, nr. 41/28 martie 1929.

◆ RÂȘNOV, PIAȚA CU PARCUL REGINA MARIA, 1938 (CARTE POȘTALĂ, EDITOR A. MARZELL, RÂȘNOV).

În aceeași perioadă își are începuturile și stațiunea turistică „Pârâul Rece”. După ce în 1929 armata română terminase lucrările la *Drumul Reginei*, o șosea care scurta pentru Regina Maria drumul dintre reședințele regale de la Sinaia și Bran, în aprilie 1930, rășnoveanul Voicu Popa, maestru al Școlii de meserii din localitate, angajat al Căilor Ferate Române, a deschis, după cum suna reclama publicată în ziarul „Carpații”, „în fața muntelui Postăvarul și a stâncii Pietricica, exact la mijlocul noii șosele Predeal-Râșnov un popas admirabil pentru vilegiaturistii din Carpați, cu un restaurant, hotel și un parc”. Popasul purta numele „La Pârâul Rece”.

◆ RESTAURANTUL „LA PÂRÂUL RECE”, PROPRIETAR VOICU POPA, 1935.

◆ VOICU POPA (AL DOILEA DIN DREAPTA), ÎMPREUNĂ CU FAMILIA SA ȘI ANGAJAȚII DE LA „PÂRÂUL RECE”, 1935.

◆ RECLAMĂ „UNIVERSUL”, 1935.

◆ LA PROMENADĂ, 1938.

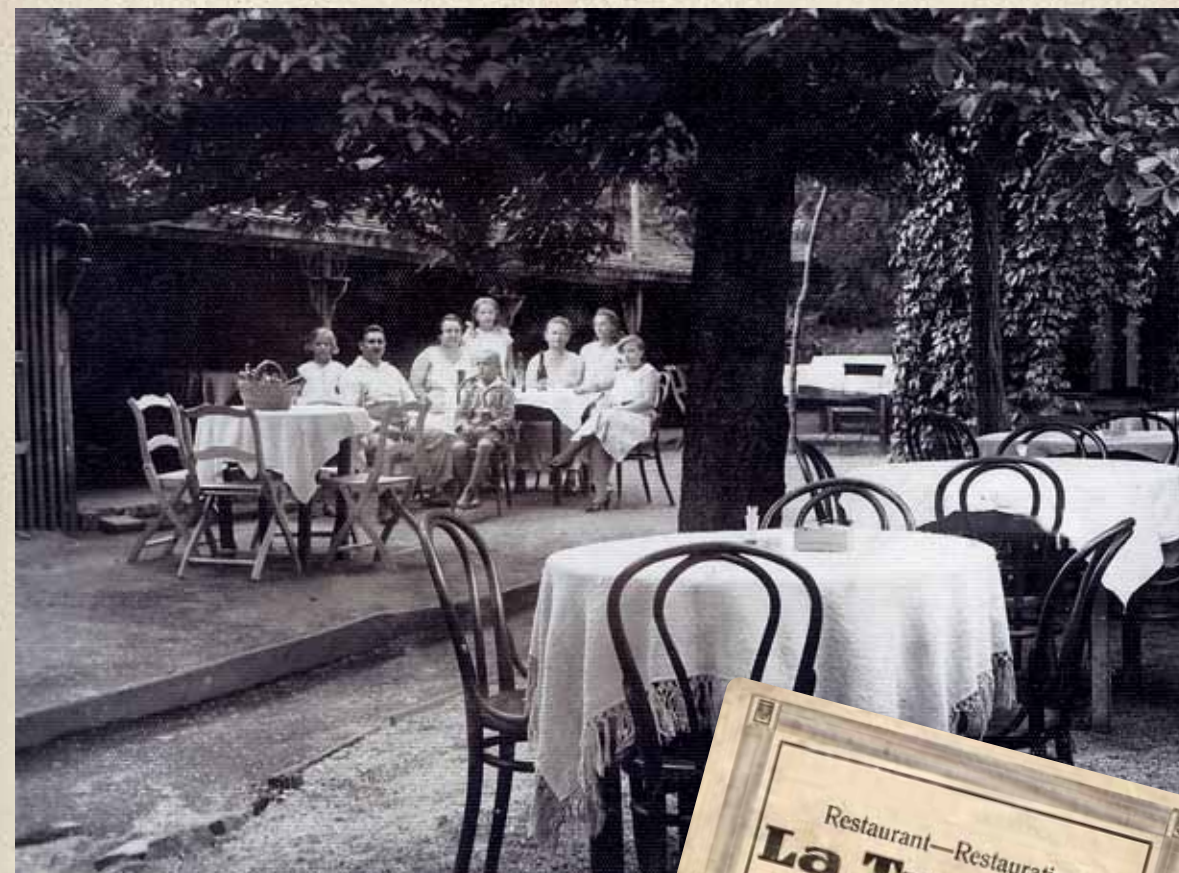
Însă cel mai savuros este caracterizat Râșnovul turistic chiar de oaspeții săi. Astfel, de pe spatele cărților poștale din Râșnov putem citi:

18 mai 1920, Ionel către Stella Burnea, Blv. Elisabeta, nr. 58, București, „Salutări din Râșnov. Aer bun, poziții frumoase, mâncare bună, treabă chibzuită, mă văd expus la îngrășat. Săruturi la toți din partea mea. Cu toată dragostea, Ionel”.

27 august 1921, Nicu către Wanda Stănescu, București, str. Fabrica de Chibrituri 18: „Dragă Wanda și Radule, sunt aci de joi seara. Cred că stăm până luni. Pentru voi am vorbit cu Oprică a veni la gară. Aci e o localitate frumoasă. E răcoare. A plouat cu piatră. Vă zic la revedere cu tot dragul, Nicu”.

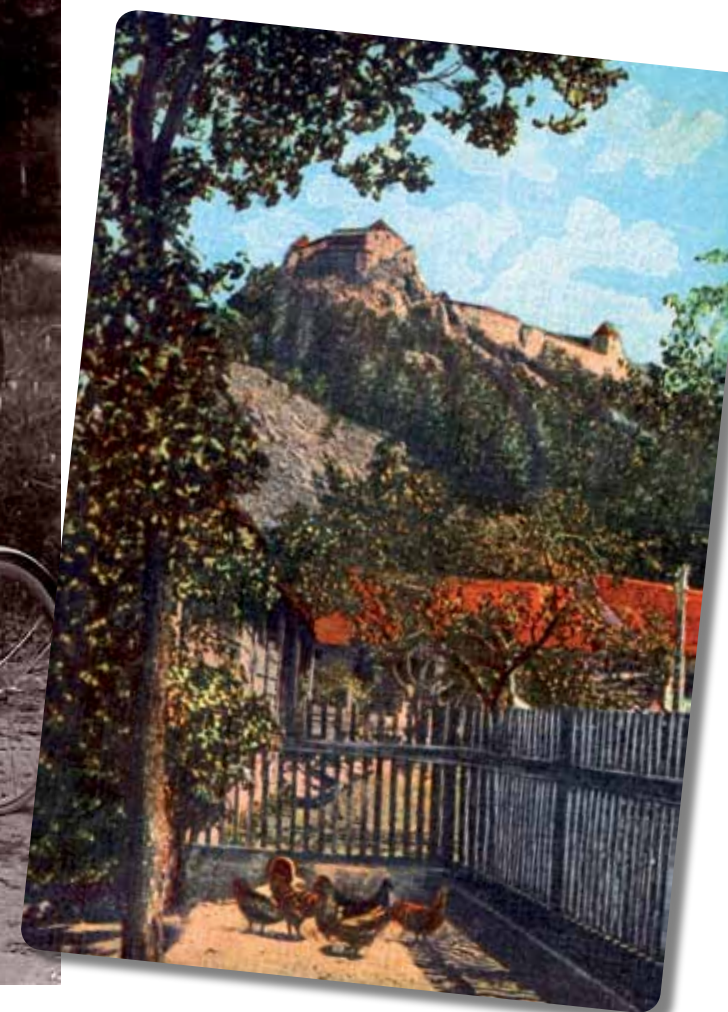
1921, Cesarino către domnișoara Mila Găvănescul, Comandamentul Diviziei 1, Timișoara: „Dragă Mila, Râșnovul e plin de ofițeri, care urmează la școala de tragere. Cu chiu cu vai am găsit casă. Intrasem deja în vorbă cu primarele, să îmi vândă castelul, dar sunt mulți lilieci în el și cam bate vântul. Te sărutăm dulce cu toții, Cesarino”.

1926, Tanți îi scrie domnului arhitect Ghiușcu Dumitrescu: „Ghiușculeț drag, poate te așteptai să-ți scriu din Bran la care am renunțat instalându-mă cu familia la Râșnov unde e o localitate splendidă la poalele Bucegilor și unde stau până la 1 septembrie. Eu fac dese curse cu mașina în împrejurimi mă amuz de minune. Adresa mea: Str. Dorobanți, 177, Râșnov, jud. Brașov. Cu drag, Tanți”.

◆ LISTA DE MÂNCĂRI A RESTAURANTULUI „LA TURISTUL”
(RÂȘNOV, STRADA BISERICII, NR. 1425), 1937.

◆ PERMIS DE CIRCULAȚIE PENTRU BICICLETE,
NR. 86, RÂȘNOV, 1941.

19 august 1930, Netty, pensiunea Oskar Thomas, Str. Lungă, Râșnov, jud. Brașov, către domnul avocat Ștefan Ghețaru, str. Gral Lecca, nr. 19, București: „Dragă domnule Fănică, sper să nu fi supărat că mi-am permis a întrebuița acest titlu, însă, acum când sunt absolventă, trebuie să mă bucur de mai multă trecere. Ce pretenții, nu? Nu vreau să spuneți că în două luni cât am de stat aici nu m-am gândit a vă scrie decât o singură dată, dar nici prea des nu vă voi scrie, că ar însemna să vă plictisesc. Nu știu de cunoașteți Râșnovul, o localitatea foarte simpatică, în special vizitatorii. Ce să vă spun, tot unu și unu. A tunat și i-a adunat. Ei, dar ce vrei, în stațiunile climaterice trebuie să fii fără pretenții. Un singur tip am găsit mai ca lumea, profesor la Educație fizică. De n-ar fi nici el, nu știu zău cu cine mai m-aș distra. Ar însemna să stau numai în casă. Avem o promenadă și un ștrand singuratic, singura distracție. Vezi, am uitat de faimosul cinema Astra, se joacă filme de la '77. Singurul lucru cu care nu mă impac este frigul, mai ales de când a nins pe Bucegi. Toată ziua îmi clănțâne dinții de frig. Am făcut și foc. Cred că nu vă va supăra titlul, deoarece v-am scris și la plural și la singular. Cu prietenie, Netty”.

◆ REVELION, 1938.

11 iulie 1930, din Râșnov, Lizette, Ika, Mielu, Jeanette, Jean către doamna și domnul C. Dumitriu, Șc. nr. 3 de fete, Calea Griviței, nr. 370, București: „Dragi noștri, suntem de ieri în sânul familiei și ne simțim foarte bine mai ales că e și un timp foarte frumos pe aci. Eu zic să faceți și voi o escapadă și să ne vizitați dacă veniți pe la Brașov. Măine seară avem bal și cinema, o să fie lată rău! Uitasem să vă spun că este și ștrand aci și duminică ne ducem să vedem ce este. Vă pup pe amândoi cu drag. Sărutări de la familie. Lizette, care se iscăleşte mai jos, Ika, Mielu, Jeanette, Jean ”.

23 septembrie 1937, Alfred Blätner către Friederich Bock, Deva: „Din liniștea Râșnovului, întreruptă doar de mugetul patrupedelor care se întorc de la păscut, vă trimite Dvs. și prețuitei Dvs. familii salutări, Alfred Blätner”.

1937, A. Turtan și Mitică către familia Țepeș, str. Dr. Pasteur, nr. 19, București : „Salutări din Râșnov. Camere nu se mai găsesc decât la margine, lipsite de confort”.